

GYŐRI LAPOK.

Társadalmi, közművelődési és ismeretterjesztő közlöny.

Megjelenik hetenként kétszer u. m. szerdán és szombaton.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK: helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve: Egész évre . . . 6 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Félévre . . . 3 „ — „ Egy órára . . . — „ 60 „ Egyes szám ára 8 kr. Előfizetési pénzek a kiadóhoz belváros, a győri első takarékpénztár épületében, intézendők.</p>	<p>SZERKESZTŐSÉGI IRODA: apáczai-utca 22. sz. A lap szellemi részét illető küldemények egyenesen a szerkesztő nevére és lakására címzendők. Kéziratok nem adatnak vissza.</p>	<p>HIRDETÉSEK DÍJA: Egész oldal . 16 frt — kr. Nyolczad old. 2 frt — kr Fél oldal . . 8 „ — „ Tizenhatod old. 1 „ — „ Negyed old. . 4 „ — „ Hirdetés bélyegdíja 30 „ Többszöri hirdetésnél tetemes árengedmény. A nyitl tér soronként 15 kr-ával számítatik.</p>
--	--	---

Ne tessék félni.

Még egy pár nap, s felvirrad reánk október hatodika! azon végzettszerű, gyászos emlékü nap, melyen 13 dicső tábornokunk avattatott fel nemzeti vértanúink sorába . . . mert valóban sok vértanúunk neve ragyog már történetünk lapjain, kik mind éretted küzdtenek s vértettek el dicső szent szabadság!

Felvirrad a nagy nap, melytől oly soknak borsózik a háta! mintha csak akkor feltámadnának a forradalmi seregek s a bosszu fegyverével vonulnának be városunkba! E félnék lelkek minden hazafias mozgalomban — mely hazánk szöb napjaira emlékeztet — rémképeket látnak.

Ne tessék félni.

Mert végre is mi fog történni? mitől félnék?

Gyászmise fog tartatni, mint már sokszor tartatott, azután a holtak felett mond egy hazafias lelkész megható gyászbeszédet, ilyen félet is többször hallottunk már . . . azután egy pár könyekre indító költemény fog felolvastatni . . . ez sem tartozik már a ritkaságok közé . . . ezt követi egy kiváló gonddal készített emlékbeszéd a gyász esemény felett, melyet már mindenki ismer, ki a történelemben lapozgatott, végre jön egy társas ebéd, melyen büfelejtésül poharakat üritünk a hazáért, s mindazon derék hazafiak egészségére, kik ezt megérdemlik. Ennyiből fog állni az egész; ne tessék tehát félni.

Avagy miért nem félnék az illetők a halottak napján, midőn a lakosság tömegesen vonul a temető felé, hogy megkoszorúzzák az elköltözött kedveseknek sírhalmait, s meggyújtják felettük a színes lámpákat, jeleül kegyeletes megemlékezésüknek? ugy-e mert ez már megszokott dolog, s a lakosság oly csendesen, majdnem némán andalog a sírhalmok között, honnét ismét némán, de megkönnyebbedett szívvel ballag hazafelé! . . .

Igaz, hogy messze vidékről zarándokolnak ide lelkes hazafiak, megöszült honvédek, tagjai azon dicső hadseregnek, mely előtt méltán remeghetett az, ki nem azt az Istent imádtá, kit ama hadsereg imádot; de miért jönnek? talán, hogy itt zürzavart csináljanak? óh nem, az ilyesmihez már kevés kedvük van, mert már öreg gyerekek, hanem jönnek igen is, hogy leróják a legszentebb kötelességet, a bajtársi szeretet- s kegyelet adóját, hogy körül állják koszorúzott ravatalát azon dicső férfiaknak, kik őket a nemzeti becsület, a dicsőség és szabadság zászlói alatt vezették az ellenség ellen . . .

A kibén a hazafiságnak, a nemzeti önértetnek csak egy szikrája is pislog, lehetetlen, hogy e kegyeletes ténykedéstől megrémüljön . . . uram fia! elezt 30 évvel tele torokkal kibáltuk a hazafiságot, a szabadságot, — s ma félünk egy szerény mozgalomtól, mely arra emlékeztet, hogy e hazának szöb napjai, s nagyobb férfiai is voltak mint jelenleg . . . urak, azt a dicső multat nem lehet megtagadni, az megvan örökítve a törté et lapjain . . . fel tör az a sírból is, s eget kér magának! avagy vétek-e megemlékezni az elhunytakról, vétek-e a ravatal körül imát, áldást mondani emlékükre?

Nem tüntetünk, ne tessék félni!

A gyász esemény óta üldözés, remény, lemondás közt lezájlott 30 év, ha nem is győgyitotta meg, de legalább behegesztette a sebeket a honfiak szívében; ezek már régen megbocsátottak az ellenük vétkezteknek, megnyugodván azon vallásos gondolatban: van isten a felhők felett! A volt honvédek nem a bosszu fegyverével járnak-kelnek ma már, hanem a béke olajágával! azért igen kár az október 6-ki napot profanálni a tüntetés gyanujával.

A ki fél, az maradjon odahaza, de a kinek szíve lelke ép, az álljon soraink közé s zengje velünk imaszerűleg:

„Az nem lehet, hogy annyi szív
Hiába onta vért,
S keservben annyi hü kebel
Szakadt meg a honért!“

Csepy Pál.

Nagyfériak emléke.

Nagyfériak gondviselészerű tulajdonsága az, hogy nemcsak életükben, hanem haláluk után is intezőleg folynak be nemzetök sorsára.

A nagyfériak emléke ad szilárdságot s állandóságot a nemzetek életének. Nem volt még nemzet, mely csak pár századig is képes lett volna életét fenntartani, ha nem volt képes kebeléből nagy embereket nemzeni.

A nagyfériak emléke von gloriát a nemzet körül s ez teszi tiszteltté más nemzetek előtt.

Nagyfériak emlékének dicsfényében sütkérezünk mi közönséges halandók s ebből meritünk önértetet, hogy büszkén nevezhessük magunkat nemzetünk tagjainak.

Nagyfériak emlékéből meritünk vigaszt és reményt szorongatott helyzetünkben s ez enyhíti szegyenünket midőn az idők csak törpéket s bitangokat nemzenek, kikért a nemzetnek kell pirulnia.

Nagyfériak emléken lelkesülünk nagy tettek s őket állítjuk az új nemzedék elé is utáznandó példány képekül.

Ily jótékony hatása van a nagyfériak emlékének a nemzetek életére még századok mulva is: ők, kik életükben csak a nemzet javát akarták: még emléküvel is a haza erejét, hatalmát s jóllétét igyekeznek emelni!

Nem kell pedig hinni, hogy a nagy férfiak emléke csak ily szellemi vagy inkább eszményi értelemben hat a nemzetek sorsára, mert bár az esz-közök szellemiek, de hatásuk igenis szemmel látható anyagi eredményeket szül.

Jól lehet tapasztalni, hogy a mely nemzet elhunyt nagyjai emléket tiszteltben tartja: az a nemzet erő és tekintélyben folytonosan gyarapszik.

Még szembe ötlőbb ezen anyagi hatás az oly nemzeteknél, melyek elhunyt jeleseik emléket elfeledik, beszennyezik; vagy, ugy létezett mint még élő jeleseik iránt hálátlanok.

Üssük fel a történelem lapjait s ott számtalan példát fogunk találni arra, hogy a nagyfériak iránti hálátlanságot azonnali sülyedés szokta kísérni, mely a nemzeteknek vagy végenyésétét vagy oly súlyos betegségeit idézte elő, melyből csak hosszas szenvedés s vezeklés után tudnak ismét fellábadni.

Hazánk történetében is találhatunk több példát.

melyek ugyan ezt bizonyítják; de ne forgassuk azt sokáig, hanem olvassuk csak az utolsó lapokat! Nem rég volt, midőn a méltányosság szelleme a haza szabadsága és jogaiért küzdött s szenvedett bajnokok részére előbb anyagi jutalmat, később pedig csak erkölcsi elismerést követelt a nemzettől; és a haza ugynevezett atyái nem csak az anyagi jutalmat, de még az erkölcsi elismerést is megtagadták tőlük.

És ki meri tagadni, hogy ezen időtől fogva ugy az erkölcsi mint az anyagi sülyedés; a corruptió s anyagi romlás ijjesztő mérvekben elterjedt a hazában.

Nem is lehet a másként! — a hol az érdem nem talál tiszteletre: ott az érdemtelenek, ámitók szédelgők tolakodnak, mintegy szarvat kapva, előtérbe.

Ez ugy szólva természetes megtorlása a jelesek iránti tisztelet hiányának. A nemezis boszuja a megsértett, elfeledett hazafiui érényekért.

Nem kell tehát a nagy férfiak emlékének sorsintező hatását, mint ha csupán képzeletben léteznék, semmibe sem venni! Van annak érezhető nyoma is, mely arról látszik tanuskodni, hogy jeleseink szellemei mint őrszellemek folytonosan felettünk lebegnek s jutalmaznak vagy büntetnek bennünket ahoz képest amint emléküket tiszteljük.

Nem csuda, ha a régiek a nagyfériak emléket személyitve, valóságos lényekként tisztelték s nekik physikai életképességet s eröket tulajdonítottak.

Ha mi nem ily materialis módon gondolkodunk is, azért nagyfériaink emlékeit mint erkölcsi lényeket, illik s czélszerű mégis tisztelnünk s ünnepelelnünk.

Senki sem láthat eszerint ily ünneplésben legkevésbé is kifogásolható. Erre minden nemzetnek joga, kötelessége s egyszersmind szüksége van. Eltiltani vagy elszoktatni a nemzetet attól, hogy jeleseik emlékének ünnepet szenteljen: annyit tenne, mint öt az erkölcsi, s az ettől elválhatlan anyagi romlás útjára terelni.

Különösen erkölcsileg romlott időkben ily kegyeletes emlékünnepelek ép oly, sőt inkább szükségesek mint azok a vallásos ünnepek, melyeket az egyház szokott rendezni dögvész idején.

Nincs ok, nincs alap melynélfogva ezen erkölcsi óvszer alkalmazását gáncsolni lehetne.

Legfeljebb az érdemtelenek, a törpék, szédelgőknek állhat érdekükben a nagyfériak emléket minél elfeledtebbé tenni; mert érzik, hogy ha van ezen emlékek felelevenítésében tüntetés; az nem áll egyébben, mint az ő törpeségük feltüntetésében.

Ez pedig annál hasznosb a nemzetre nézve minél gyakrabban megtörténik.

Sajnos és jellemző a jelenkorra nézve, hogy ezeket bővebben megmagyarázni volt szükséges.

Honvédügy.

Mindazon jótékony nöegyletek, intézetek és urhölgyek, kik a haza vértanui emlékére f. hó 6-án a Benczések szentegyházában tartandó gyászmise alkalmával felállítandó ravatal és oltárok díszítéséhez koszoruk adományozására ajánlkozni sziveskedtek, egész tisztelettel felkértemek, miszerint a megérkezett babérok sajátkezü füzése végett holnap: október 5-én (vasárnap) d. u. 2 órakor a megyeház termébe gyülekezni sziveskedjenek.

Egyuttal pedig vegyék szives tudomásul, miszerint

honleányi buzgólkodásuk művei a még életben levő özvegyek, árvák, vagy rokonoknak fognak részvét levél kíséretében megküldetni, mire nézve a győri honvédegyletnek sikerült a következő címeket megszerezni, melyeket ezennel köztudomásra hozunk, és pedig:

A főoltár előtt felállított ravatalról.

A győri szt.-Erzsébet egylet hölgyei által adományozott „Pöltenberg Ernő” nevére szóló szalagos babér küldetik Paek Guidó vasuti felügyelő nejének, mint a boldogult tábornok leányának, lakik Budapesten.

Nagy Endréné által ajándékozott, Lahner György nevére szóló szalagos babér, a még életben levő özvegynek küldetik Milánóba.

Veöreös Jenőné által adományozott, Török Ignác nevére szóló szalagos koszorú küldetik Török Dénesnek, lakik Aradon.

Kálóczy Lajosné által adományozott Knezech Károly nevére szóló szalagos babér küldetik a tábornok leányainak u. m. Olga, férjezett Gröber Józsefné és Irén, férjezett Gröber Károlynének, laknak Egerben.

A győri jótékony nőegylet hölgyei által adományozott, gróf Vécsey Károly nevére szóló szalagos babér küldetik a még életben levő özvegynek, lakik Aradon.

A győri kisdiedvedegylet hölgyei által adományozott, Dessewffy Arisztid nevére szóló szalagos babér küldetik Dessewffy Lajosnak, jelenleg megyei pénztárnok Eperjesen.

Puntigám Rezsőné és Puntigám Sándorné által adományozott, Schweidel József nevére szóló szalagos babér küldetik a még életben levő özvegynek Budapesten, barátok tere 9. sz.

Vargyasné-Petz Vilma nőnevelő intézete által adományozott, Lázár Vilmos nevére szóló szalagos babér küldetik Székely Imrénének, lakik Budapesten, szarka-utca 5. sz.

Gróf Laszberg Rezsőné által adományozott, Aulich Lajos nevére szóló szalagos babér küldetik Aulich Péter nyugalmazott törzs hadbírnok, lakik Bécsben, Lerchenfeld-Strasse 13. szám 1-ső emelet.

Az állami tanítóképző által ajándékozott, Damjanich János nevére szóló szalagos babér küldetik a még életben levő özvegynek, lakik Budapesten, vámpalota.

Zalud Antónia nőnevelő intézete által ajándékozott Nagy Sándor nevére szóló szalagos babér, miután rokonai eddig nem találtattak, küldetik a Nagyváradon felállított emlékkőre leendő függesztés végett Nagyvárad város törvényhatóságának.

A győri izr. jótékony nőegylet hölgyei által adományozott, Gróf Leiningen Westenburg Károly nevére szóló szalagos babér küldetik az elhunyt özvegyének, most férjezett gróf Bethlen Józsefnének, lakik Temesvárott.

Némethi Ernőné által adományozott, Kiss Ernő nevére szóló szalagos babér küldetik Kiss Miklós földbirtokosnak, lakik Temesvárott, — továbbá:

a mellékköltárokat díszítő koszorúk és pedig:

Mihálkovits Tivadarné által adományozott gróf Batthyány Lajosné nevére szóló szalagos babér, a még életben levő özvegynek, lakik Dákán.

Csukássy Károlyné által adományozott:

Mieczyslaw Korybut Woroniczky hrg. nevére szóló szalagos babér átadatik az ünnepélyre jelentkező országos honvéd egylet küldöttségének, a megboldogultnak a budapesti kerepesi temetőben levő sírkövére leendő függesztés végett.

Kis Jenőné által adományozott, b. Perényi Zsigmond nevére szóló szalagos babér küldetik báró Perényi Zsigmondnak, mint a megboldogult egyetlen fiának, jelenleg országgyűlési képviselő, lakik Budapesten.

Lengyel Elek né által, Csányi László és Tóth Károlyné által, b. Jeczenák János nevére adományozott szalagos babérok, minthogy az illető rokonoknak tartózkodása és címe ekkoráig minden igyekezet dacára megtudható nem volt, egyelőre a Benczések győri múzeumában letéteményeztetnek, honnét az utóbb beérhető értesítések után illetékes helyükre fognak juttatni.

Vége pedig a győri 1847-ki szabadságharcban elesett honvédek emlékére adományozott eserkoszorú a győri sírkertben nyugvó, a győri csatában elesett honvédek sírján fog illő helyet találni.

Egyleti élet.

A győri honvédek egylete e hó 2-án tartott közgyűlése az egylet életében fontos és érdekes mozzanatot jelez. Amennyire lapunk szűk tere engedi igyekeznünk erről lapunk t. olvasóinak hü képet

nyújtani. A gyűlés pont 9 órakor vette kezdetét. A megyeház kis terme zsúfolásig megtelt. Jelen voltak az egyleti tagokon kívül az állami tanítóképző 2-3 osztályainak növendékei; a vendégek díszes sorában Nogall Károly ozorai püspök, Bertha János kanonok, Karsay Sándor superintendens, Balogh Kornel, gr. Laszberg Rezső győrmegyei alispán, a nőegyletek képviselői, több lelkész, tanár és tanúgy barát. Elnök Vargyas Endre kir. tanfelügyelő rövid, de szívből fakadt néhány szóval üdvözlőlvén a megjelenteket, örömet fejezi ki az egylet szép gyarapodásán s a tagokat további szorgalom s tevékenységre buzdítva a gyűlést megnyitottnak nyilvánítá. A gyűlés első tárgyát meghatározó ünnepély képezte. 3 veterán tanító, Nagy Pál taap-szt.-miklósi, Marton István és Borsódy Pál vámosi tanító koronás ezüst érdemkereszttel lett feldíszítve. E legmagasabb helyről, Magyarországon királyi részéről jött magas kitüntetés valamint az aggastyánok mély megindulása olyannyira hatottak a szívekre, hogy nem csak a jelen volt nők; de férfiak szemében is forró könnyek csillogtak. Hála Istennek; öröm és hálakönyvek voltak. Nyomban e kegyeletes ünnepélyvel olvastattott Varga Mihály alesperes és egyházi iskola-felügyelő ékes tollal írt üdvözlő levele. A központi bizottság, a járási körök elnökeinek és a pénz- és könyvtárnok jelentéseinek tudomásul vétele után következett Novák Antal állami főreáltanodai tanár népleírásai értekezése. A mély tudományról tanuskodó értekezés nagy tetszésben részesült. Utána Tomor Ilona állami tanítóképző tanár értekezett e tételről „A házi ipar a népiskolában.” Az értekezés nagy figyelmet gerjesztett; mert eltekintve a gyönyörű zamatos irálytól és a tárgynak minden oldalról való megvitatásától, az ifju tanárnő szép előadási modora és csengő hangja is igen kellemesen hatott a nagy hallgatóságra. Most a terem iskolává lett. A képezde növendékei beléptek és a számukra rendelt padokban helyet foglaltak. A jeles tehetségű gyakorló iskola tanítója Fay Gizella előadást tartott a beszéd és értelemgyakorlatok köréből. Nehéz feladatát sikerrel megoldotta. A feladat nehézsége abban állt, hogy több osztályt egyidejűleg kellett foglalkoztatnia. Ezt emberi erőt túlhaladó munkának tekinték a tanítók, pedig Fay fényesen bebizonyította, hogy a munkával a gyengéd női erő is megbirkózhatik. Sok ily jeles tanítót hazánkban. Ugyan gyakorlati előadást tartott Kárpáti Endre tanár,

TÁRCZA.

1849. október 6-án.

V.

A porkoláb ismét szokásosan tiszteleg az őrnagynak, megfordul, az elítéltek felé megy, és megáll:

Pöltenberg Ernő tábornok előtt katonailag tiszteleg, mondván: „kérem kapitány ur!” — mind egyik tábornokot azon rangon szólította meg, melyet az osztrák hadseregben viselt.

Elővesz egy csomag kulesot, a tábornok kezét s lábát a bilincsből megszabadítja s a közel álló bakónak rendelkezésére bocsátja.

Midőn ez kezén akarja fogni, Pöltenberg egy percnyi halasztást kér, mi megengedtetik.

A tábornok sietve oda lép a kocsin maga elé merengő Damjanichhoz. — hevesen megszorítja kezét, — ez lehajlik kissé: „Isten áldjon meg barátom!” üdvözlés mellett Pöltenberget megcsókolja.

Erre a tábornok sorba többi társát s a lelkészeket is megcsókolja, — mit könnyelábadt szemekkel viszonzottak.

Most visszatér a bakóhoz, — ez kezén fogja, jobbján Sujansky halad, másik kezét fogva, s a lelkéssel hangosan imádkozva az első oszlop alá ér.

A bakó egyik szolgája felszólítja, hogy oldozza le nyakkendőjét, s mellénye felső részét gombolja ki.

Ennek megtörténtével a bakó felszólítja az áldozatot, lépjen fel a bitófa alatt lévő kis emelvényre. Pöltenberg fellép, — Istenhozzádot int kezével

társainak, — a bakó két szolgája ezután megkötí, amaz egy ujnyi vastagságú kötelet nyakára illeszt, balkezevel a tábornok arcát elfedi egy percz s a magyar szabadságharc egyik legnevezetesebb bajnoka megszünt élni!

Mint második áldozat:

Török Ignác tábornok előtt állt meg a nevezett porkoláb ugyanazon alakítások, s teendőket végeztén nála, s valamennyi utána következő tábornoknál, mint az első áldozatnál tette volt. — Mint Pöltenberg, úgy Török és a többi mind sorban készszoztás s bucsu csókkal váltak meg egymástól. — Törököt Bardócz kísérte az oszlopig.

Harmadik áldozat:

Lahner György kísértetett Pléva lelkész által a bitóhoz. — kit

Knezech Károly követett, szintén Plévától kísérve. Míg a bakó Knezechen a borzasztó műtétet végezte, Nagy Sándor J. a halmaz négyeszőg hozzá legközelebb álló oldalán megpillantá Danbek hadbíró századost, az egyetlen, ki őt a hadi törvényszék előtt a kihallgatás alkalmával mentegette, hozzá ment, s tőle meleg készszoztás mellett elbucszók, mire azonnal helyére visszatért

Gróf Leiningen azt vélve, réá kerül a sor, a melléte álló Baló Bénéhez fordulva e szavakat mondá: „A mint ezek a tisztelendő urak egész a bitófaig kísérték boldogult társaimat, úgy ön is legyen szíves velem egész odáig jönni.”

De a Porkoláb ötödik áldozatul

Nagy Sándor József tábornoknak oldja fel bilincseit. — Ez észre veszi, hogy lelkésze Winkler Brunó könyezik, hozzáfórdulva ezt mondja: „A köny itt már hasztalan tisztelendő ur, — inkább imádkozzunk!” Emelt fővel leirhatlan büszkeséggel lép

a bitóhoz, feláll az emelvényre, s midőn a bakó már nyakára tevé a kötelet, „éljen a haza” hangos kiáltással adja ki hős lelkét.

A hatodik

Gróf Leiningen Wezterburg volt. Az élte virágában levő deli férfiú a mint a bilincs keze s lábáról lehullott, oda lép a vezénylő Tychy őrnagyhoz, felkérve, hogy a katonasághoz néhány szót intézhessen. Az őrnagy „also reden Sie, aber nur kurz” mondással válaszolt.

Délezzeg magatartással, teljes honvéd tábornok egyenruhában előlép, az egyetlen, ki a gyász helyen az áldozatok közül honvéd öltönyben jelent meg, mi annál feltűnőbb, mivel a többi az elvétett, s a katonasághoz fordulva erőteljes német nyelven tiltakozék azon felőle elterjesztett hir ellen, mintha Budavár bevételénél az osztrák tiszteteket orozva meggyilkolta volna: „nekem — ugymond — nem engedtetett idő a magam kimentésére, s most a lapok útján sines alkalmam azt megczáfolni, de itt az utolsó perczben, Isten szabad ege alatt, midőn mindjárt a Mindenható itélő széke előtt állandok, a felőlem terjesztett hirt ünnepélyesen roszlelkű rágalomnak nyilatkozatom!”

Különösen ez utóbbi tételt a nemes megbotránkozás hangján kiejtve, fővegét földre veti, odasiet társaihoz, mindegyik kezét hevesen megszorítja, arcaikat megcsókolja, s Balót kézen fogva, büszkén a bitóhoz lép.

Midőn a bakó a kötelet már nyakára illeszté, társaihoz így szól:

„Isten veletek bajtársak! nem sokára egy más, igazabb bíró előtt fogok állani, ki igazságosabban fog felettünk itélni.”

ki az irányítót ismertette tanulóival, a szép előadás megéljenzetett és az előadónak jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott. Olvastatott a tanszerkiállítás megbirálására kiküldött bizottság jelentése, melyet itt szóról szóra közlünk.

A tanszerkiállítás megbirálására kiküldött bizottság tisztségében eljárva, a mely fájdalommal tapasztalta, hogy épen azok részéről, a kiktől legtöbbet vártunk, vajmi csekély mérvben támogaták az egyeletet áldásdus törekvésében, épen oly nagy örömmel szolgált látni, hogy csekély kivétellel egyetlen egy vidéki város erejéből ennyi tanszer és egyéb kiállított tárgyat is összehozni képesek voltunk. Örvedetes ez annál is inkább, miután megyénk székhelyének, Győrvárosának intellectualis emelkedését és a tanügy iránt viseltető érdekelttségét és meleg rokonszenvét minden esetre szép színben tünteti elő. Pedig a kiállított tárgyak majdnem kivétel nélkül az illető intézetek csak egy töredékét képezik. Már pedig ahol ennyi szemléltető eszköz áll a tanító rendelkezésére, az egyes tantárgyak tanításának könnyítése czéljából: ott a szellemi és anyagi gyarapodás biztosan várható. Ki Győrvárosának értelmiségét és a korszerű eszmék iránti fogékonyságát megismerni kívánja, az tekintse meg kiállításunkat, ott fokmérőjét fogja találni miveltségi állapotunknak.

Majdnem minden szakma képviselve van itt, úgy, hogy a kiállító bizottság a kiállított tárgyak közül csak a legszembetűnőbbeket méltatta dícséretre és elismerésre. A legszembetűnőbbeket mondjuk; mert a választás tekintetben a mennyi lelkiismeretet igényelt, épen oly komoly kutatást kívánt és nehézséggel járt.

Elismerést és dícséretet nyert;

1) Az állami tanítónőképezde a kézimunka minden faja, kosár- és székfonás, továbbá növendékei által ügyesen kitömött állataiért;

2) Benedek Adolf győri ág. ev. tanító saját készítményű fizikai és gazdasági taneszközeiért, mely eszközöket ezennel a bizottság úgy a tanítók, — mint az iskolát fenntartó községek figyelmébe ajánlani szoros kötelességének ismeri.

3) Győr-nádorvárosi „A Megváltóról” czimzett apáca-zárda értékes gyöngyhímzésű vánkosáért;

4) A győri ref. népiskola szép fokozatosan összeállított női kézi munkáiért;

5) Szombathelyi János rétalapi tanító Rétalap puszta vázrajzáért;

6) Hoffmann Irma győr-szigeti tanítónő rojtkötés csipkeverés, szalma-, kosár- és sásfonás, — továbbá fehérhímzés, varrás, kötés és horgolási munkáiért;

7) Bullati Anna győr-ujvárosi tanítónő gyönyörű fehér és színes hímzés valamint point lace munkáiért;

8) A győr-ujvárosi izr. népiskola egyes osztályainak szépírási és irálygyakorlatai, valamint a fizika és természetrajz szemléltetésére szolgáló taneszközeiért;

9) Perlaky Ilona díszesen horgolt paplanáért;

10) A győri ág. ev. népiskola szép ásvány gyűjteménye és fizikai eszközeiért.

11) A győr-szabadhegyi rom. kath. leányiskola Dobrovics Teréz vezénylete alatt növendékei állásához mért és a gyakorlati polgári életben szükségképpen megkívántató csinos munkáiért;

12) Tüskés Katicza győr-ujvárosi tanítónő szintén díszes kézi munkáiért;

13) Pereszlényi János ref. lelkész Zircon-féle méhkasának bemutatásáért;

14) Pereszlényi Gyula szép növény-gyűjteményeért;

15) Nagy Ilka igen díszes halpikkos munkájú ékszerartójáért;

16) A győri iparosok sajátkészítményű vilanytelepükért;

17) Kárpáti Endre tanítónőképezdei tanár írásai emlékeink megörökítésére szolgáló és vezetése alatt az intézet növendékei által gyönyörűen másolt írásfajokat előtűntető táblázatai — valamint általa írt különféle szakkönyveikért;

18) Hetvényi István enesei tanító kosárfonás kefékötés, rovargyűjtemény, valamint az ismétlő iskola írásbeli dolgozataiért.

19) A győr-helvárosi rom. kath. népiskola gazdag fizikai taneszközei — és ásványgyűjteményeért.

20) A reáliskola növendékei meglepő szép rajzaikért, melyek közt Morgenstern Zsigmond tollrajza különös dícséretet érdemel.

Hennicke Rezső, Klenka Ferencz és Gross Gusztáv nagy tankönyvraktáráért. Gross Gusztáv kiadásában feltűntek azon irkák, melyek Győrváros és megye híres férfainak arckép csarnokát hozzák. Az eszme egyletünkben indult ki, kár azonban, hogy a színes bo-

riték hátlapján a kép magyarázatára szolgáló szöveg hiányzik.

Gyümölcs-félékért köszönetet és elismerést nyert:

Czechmeister István,
Karsay Sándor, superintendens,
Perlaky Dániel,
Benedek János, szabadhegyi ev. tanító,
Hetvényi István, enesei tanító,
és az állami tanítónőképezde befőtty gyümölcseért.

A szépírási díszes csoportjában kitűnt:
A ravazdi, szabadhegyi leányiskola, továbbá a rétalapi, enesei, réthi, zámolyi és téthi iskola. A peéri rom. kath. esperességből Gönyő, M.-Eörs, Nyul, Pázmánd, — továbbá Tényő, Asszonyfa, Zámoly, Nagy-Bajcs, Szt.-Márton, Kajár, Taáp, és duna-szt-páli iskolák.

A reáliskola, gymnasium és állami tanítónőképezde azon szívessegeért, melyel kiállításunkat pártolni és drága tanszerekkel gazdagítani elég lelkesek voltak, köszönetünket és hálás elismerésünket a legnagyobb mérvben megérdemlik.

Ez volna a kiküldött bizottság nem annyira bírálata mint inkább rövid jelentése a kiállításról, melyet a tisztelt közgyűlés tudomásul venni kéretik.

A gyűlés további folyamáról lapunk jövő számában.

Színház.

Győr, október 2. Színészeink nyári utjokból szerencsésen haza kerülvén, s néhány új taggal is szaporodván, előadásaik sorát, egy német vigjátékkal, Kosen Gyulától, kezdék meg, melynek czíme: A nagy zás hóbortja. Ezen igen ismert: s nálunk már németül is, magyarul is jól elcsé- pelt színműnek, első izbeni előadását, nem mondhatjuk szerencsés ötletnek az igazgatóságtól.

Igaz, hogy két új színész, Gerő Lina és Váray Mariska, mutatá-be magát ma a színházi közönségnek; de ha Gerő Lina kisasszonyt, a 16 éves Konrad szerepében igen elismerő tapsokkal fogadhatánk igen finom élénk játékáért: Váray Mariska kisasszonyt annál inkább kell sajnálnunk, hogy őt oly szerepben kelle legelőször is látnunk, mely neki teljességgel nem való! Ugy lát-

Szavait végezte után egy perczel lelke az „igazabb bírónak” szállt

Damjanich látva, hogy Sujánszky lelkész nem bír felindulásán erőt venni, és sir, — méla hangon ezeket mondá neki:

„Mit sir tisztelendő barátom! hisz kit kezeiben tart — a feszületre mutat — az is az igazságért akasztatott fel!” . . .

Tichy őrnagy épen kocsija előtt állott most meg lovával; — Damjanich kissé kihajlik széküléséből, s szemrehányó hangon németül mondja neki:

„Mire való ily barbár módon kinzani az embert? — katonát golyó illet. — Talán ilyenben is gyönyörködnek önök!”

A horvát születésű őrnagy erre szomorú hangon válaszolá Damjanichnak:

„Higye el uram! ha azt érezné, mit most én érzek, másként beszélne!”

E szavak elhangoztával

Aulich Lajos tábornokra a hetedik áldozatra került a sor, — miután a többiek módjára hátra maradt két társa, s a lelkészekből elbucszott, szótlán, nyugodtan, s szilárd léptekkel indult Sujánszky kíséretében a bitóhoz, hol néhány percz mulva kihelhet nemes életét! — Most

Damjanich János tábornok, a magyar hadsereg bálványja, s a csatákban az ellen réme előtt állt meg a porkoláb, tiszteleg, s mondja: „Ich bitte Herr Hauptmann!”

A magyar tábornok hideg, megvető tekintettel válaszol e czimre, s a lelkészekhez fordulva, így szól:

„Azt gondoltam már, hogy én leszek az utolsó, ki a csatában mindig első voltam.”

Leoldja fekete nyakkendőjét, átaladja Sujánszky

azon kéréssel, hogy szeretett Emiliájának azt utolsó emlékül kézbesítse.

A könyező papok leemelik a ronda paraszt székéről, valamennyit megcsókolja, s két munkója segítségével, szürke kabát, barna színű nadrág, és sárga házi cipőben néhány lépést tesz előre s megáll.

A halhatatlan emlékü hős szenvedő kinézésű alakja e perczben rendkívüli hatású vala még az ott, felállítva volt osztrák katonaságra is. — Több tiszt s közlegény szemében könny csillogott, a vezénylő őrnagy lovával hátra vonult, hogy megindulását el ne árulja, — egy a hős vértanúhoz közel álló szádacos könyűit törle; — Damjanich észre veszi, szelid s nyugodt hangon ezt mondja neki:

„Éljen százados ur! — Ön úgy látszik rokonszenvel viseltetik irántunk, — segítse az Isten, hogy minél előbbre haladhasson a rang fokozatban!”

Ismét indulni kezd, — a lelkészek fájdalmas s terhes járásában segélyére akarnak lenni.

„Hagyják el tisztelendő urak! — ugymond — nem soká van már szükségem lábomra.”

Oda ér az oszlop alá, s megszorítva a g. k. lelkész, s az oszlopig vele haladt Sujánszky kezét, ezt mondván:

„Tisztelendő barátom! áldja meg az Isten — ne felejtse el, a mire kértem.” — Ezzel Sujánszky homlokát megcsókolta.

A zsámolyra lép, s midőn a bakó nyakára teszi a kötelet, csodálatra ragadó nyugalommal s hidegvérűséggel figyelmezteti:

„Kérem, vigyázzon szakállamra, össze ne kuszálja, az mindig kedves volt előttem.”

Még csak annyit mondhatott:

„Szegény Emiliám! Éljen a haza! s a leghősebb magyar szív megszünt dobogni

Gróf Vécsey Károly tábornok volt a kilencedik s az utolsó, kinél a rémületes mütét ma véget ért, — neki jutott a kinos sors, nyolcz hős bajtársa végvonaglásának szemtanuja lenni.

Ő már csak a körülötte egybe sereglett s zokogó lelkészekből bucsuzott el forró kézzel és csókkal.

Gróf Vécsey, midőn már függött, a bakó rület a tábornok szívéhez illeszté, — az még egy perczig dobogott!

A bakó félre vonultával az őrnagy imára vezényelt

Néhány ór hátrahagyásával a katonaság a várba vissza vonult, — a lelkészek a gyászhelyen maradtak s letérdelve a bitófák előtt a kivégzettekét mintegy negyed óráig imádkoztak.

Ezután az oszlopok alatt két-két új aradi ember gödröt ásott, hová estefelé a hullák eltakarítandók voltak.

Nyolcz óraker — aznap reggel — a közlekedés Ó- és Uj-Arad között helyre állítatván a nép ropant tömegekben zarándokolt a helyre, melyet a zsarnokság Golgothává avatott

Fél négykor a hullák levették a bitóról.

Este tetemes váltás díjért a bakó Damjanich, Leiningen, Lahner, s Vécsey tetemeit kiszolgáltatta — néhány nap mulva Kiss Ernő teste is kiadatott.

Schweidel fiának megtagadtatott, hogy édes apját tisztességesen eltemethesse.

Damjanich és Lahner Mácsán, Gróf Vécsey az ó-aradi sirkertben, Gróf Leiningen Monyorón, Kiss Ernő Eleméren van eltemetve!

Horváth Mihály „független s égi harc történetéből.”
Tóth Kálmán „Honvéd menház könyvéből” kiírta
(Vége.) K. E.

szik hogy neki finomabb társalgási szerepről még fogalma sincs, mert csak fejét hajtogató s kezeivel nem tudott mit csinálni. — Mi valóban őszintén sajnáljuk a szép kisasszonyt, hogy Follinusné után, épen ezen szerepben kellett neki először fellépni, melylyel semmi sikert nem aratott. De ha jól emlékezünk, ő nem is mint drámai színésznő, hanem mint operette-alt-énekesnő van a személyzet közt bemutatva, — s így reményelhetjük hogy legközelebbi fellépése, valamelyik jobb szak-szeropében, el fogja felejtetni velünk, mai szerencsétlenségét, melynek talán nem is ő volt az oka. Különben ez egy hibát leróva, a mai előadással teljesen meglehetünk elégedve, hozzá tévén hogy, a legkorekább játék ma — Beödyné volt. Örömmel jegyezzük-fel azt is, hogy Adami Piroška k. a. nevezetes haladást mutatott mai játékában. Mikei ur, csak azt látszék nemes hevében elfelejtetni, hogy legközelebb operetteben kell fellépnie! Ezt máskor ne tegye. — Játék előtt az egész személyzet legnagyobb része egy impozáns félkörben Kőlesey himnuszát énekelt, lelkesülten, hatalmasan, a zenekar kísérete mellett. Görög tüz azonban nem volt; s ez igen helyesen történt így! — De azt már nem helyesülhetjük, hogy a nézőtér alig hogy félig telt meg az első előadásra!

Kakasfy.

Napi hírek.

— Az október 6-ki gyászünnepély fénye különösen emeltetni fog az által, hogy több helybeli egyet tömegesen, zászlóval fog megjelenni a Ben-czések egyháza előtti téren, hol arcvonallal az egyház felé, egymás után fognak felállítani, kivéve az önkéntes tűzoltó-egyletet; hogy ezen mivelt egyénekből álló független egyet miért marad el, nem tudjuk magunknak megmagyarázni; különben kellemesen lepetnének meg a családás által.

— A gászünnepélyre számos vidéki küldöttség megérkezése váratik. Városunk lakossága általános érdeklődést tanúsít az ünnepély iránt, s minden jel oda mutat, hogy az kellő díszszel, s illő komoly-sággal fog megülni.

— Bankett. A győrvidéki tanítóegylet nagygyűlése után a Bauer-féle vendéglőben társas-ebéd rendeztetett, melyen városunk értelmisége részéről is többben vettek részt. Az első felköszöntést Vargyas Endre kir. tanfelügyelő mondta a király és királyi családra, mit a jelen voltak felállva háromszoros éljennel viszonzottak. Utánna Schön Bernát a közoktatási miniszterre ürité poharat és Kárpáti Endre Vargyas Endrére. A hivatalos felköszöntések után Vargyas éltet az egyet új elnökét Langer Józsefet, ez pedig a helybeli állami tanítónő-képzési igazgatót Kasztner Jankát összehasonlítván magát elmésen a leáldozó. — Kasztnert pedig a felkelő nappal. A felköszöntések hosszú sorát lehetetlen leírni, csak megjegyezzük még, miszerint a társaság igen kedélyesen mulatott Vörös Jancsok zenekara mellett.

— Az október 6-án tartandó társas ebédre jegyek október 5-ig előre válthatók Fábrián Sándor, Sztanek István és Puntigám Rezső urak kereskedésében; ugyanott kaphatók redoutbeli karzatjegyek, hölgyek számára.

— Szüret. A beállott gyakori esőzések miatt a szőlő rothadásától lehetvén tartani, vidékünkön, nevezetesen Csanakon, mint értesültünk, a szüret már megkezdett.

— A győrvidéki tanítóegylet elnökségéről Vargyas Endre bokros elfoglaltsága miatt lemondott és ennek helyébe új választás történt. Kandidálva volt Dr. Szombathy Ignác főreáltanodai tanár és Langer József képezési igazgató. A beadott 51 szavazatból Szombathy nyert 21, — Langer pedig 30 szavazatot, így utóbbi 9 szavazat többséggel az egyet elnökének megválasztott. E mozzanatról különben jövő számunkban bővebben.

— A szinpártoló-egylet a tanítógyűlésre megjelent tanítóknak ísle áron kedveskedett jegyekkel az első előadásra. A tanítók csupa kíméletből nem igen merték e nagylelkűséget igénybe venni, miután a pénztárt csorbítani nem akarták; de bizony ez kár volt, miután az első előadásnál meglehető-

sen üres volt a ház. Mily egészen más volt ez a németeknél, ott csupa kíváncsiságból is tolakodott a közönség a pénztárhoz. No de majd helyre üti közönségünk.

— Helyreigazítás. Örömmel hozzuk köztudomásra, hogy lapunk mult számában Rameshoffer kávé urra vonatkozó közleményünk téves forrásból merített értesülésen alapszik, s azt ezennel visszavonjuk, ennek folytán felkérjük értesítőinket, hogy közlésre szánt ily nemü híreket jövőre biztosabb forrásból merítsék, mert lapunk csak is közérdekű ügynek, de nem magán boszunak kíván eszközül szolgálni.

— Kimutatás. A győri Sz.-háromsághoz czimzett közkórházban, az 1879. évi szeptember hóban beteg forgalomról. Augusztus hó végével ápolás alatt maradt 41 beteg: 21 férfi, 20 nő; Szeptemberben felvételt 80 beteg: 55 férfi, 25 nő; ápolottat összesen 121 beteg: 78 férfi, 43 nő. Ezek közül elbocsátott, gyógyulva 66, gyógyulatlanul 1, meghalt 12: a megbaltak közül halva hozott 4 férfi, összes fogyaték 79 egyén. Ápolás alatt maradt szeptember végével 42 beteg: 20 férfi, 22 nő, az egész idő alatt felmerült napok száma 1163 nap.

— Elárulta magát. Friedmann aranyműves boltjában ezüstfüggőre fajt tegnap egy az üzletbe lépett asszonynak a foga. Meg is izlett egy kis ezüst függőt, azaz csak szájába rejté; mert azt hitte ott egyelőre jó helyen van. A szemesinas azonban észrevette a dolgot és joggal visszakövetelé ura jószágát. Az asszony visszaadta, azután futásnak eredt, mintha paprikát kötötte volna sarkára. Ez meg — a fatum is úgy akarta észrevette a hajdu ki azonnal jogával élve hűvöstre vezeté a póru jár pórasszonyt, hol majd gondolkozhatik az enyém és tied lényegéről.

— Kisorsolás. Budapesten van egy „Eötvös alap,” melynek ezélja tanítók gyermekeit, kik az egyetemen vannak, segélyezni tanítók özvegyeit és árváit gyámoltani és a magyar nyelv terjesztőit jutalmazni. Ezen alapjára egy helybeli tanító 2 drb aranyinggombot ajándékozott. Ezen inggombok most kisorsoltattak, megnyerte ezeket Langer József, ki azonban a gombokat visszajándékozta az „Eötvös alap” javára.

— Babér koszoru a pozsonyi lelkes közönség által derék szintársulatunk részére ajándékozott díszes babér koszoru Henricke Rezső könyvkereskedő kirakatában van közszemlére kitéve.

— Drága szivar. Most egy éve egy Sch. B. 23 kr. szivart ajánlt fel Tomor Ilona tanárnőnek jótékonyczólra. A lelkes hölgy e szivart elárverezte és Sch. ur visszavásárolta 1 drb aranyért. A drága jószágot egy évig őrizte és most ujlag felajánlá a nevezett hölgynek, ki azt ismételve elárverezte. Megvásárolta Kucelnik Vilma 3 forintért és visszajándékozta az adakozónak. A szivar tehát jelenleg már 1 drb arany, 3 frt és 23 krajczárba kerül. Éljenek a derék hölgyek!

Közgazdaság.

A győri első takarékpénztár üzletkimutatása 1879. évi szeptember hó végén.

Összes betétek	2.905,293 .48
Jelzálogkölesönök	1.762,147 .51
Előlegek (kőzi zálogkölesönök)	111,490 .—
Váltótárca	262,465 .10
Folyó számlákon lévő követelések	511,135 .14
Folyó havi forgalom:	
Mult havi maradvány	22,931 .28
Folyó havi bevétel	287,920 .80
	310,852 .08
Folyó havi kiadás	278,272 .75
„ „ maradvány	32,579 .33
	310,852 .08

Győr, 1879. szeptember 30. Az igazgatóság.

Meteorológiai jegyzetek.

Hó — nap	Hőmérséklet			Légsúlymérés			Időjárás
	Reaumur	6 ó.	12 ó.	6 ó.	12 ó.	6 ó.	
október 1	+11	+16	+13	761	761	760	Derült
„ 2	+14	+15	+15	760	760	758	Borult
„ 3	+14	+15	+15	760	760	761	Borult

Gőzhajó-járás:

Győrből indul Budapest felé délelőtt 11 órakor.
„ „ Bécs felé este 7 „

Felelős szerkesztő: Dr. Karika Antal.

HIRDETÉSEK.

(2)

Lippóczy Miksa
gyógytáraban
a „megváltóhoz” Győrött, Széchenyi-tér 9-ik sz. a.
következő saját termésű
tokaji aszaborok
kaphatók:
2 puttonos 1/2 literes üvegben 1 frt 50 kr.
3 „ 1/2 „ „ 2 „ 50 „

Szabó Samu
gép- és épület-lakatos Győrben.

Ajánlja az általa javított kiténő szerkezetű

borsajtóit

melyek az eddig készültéktől abban különböznek, hogy minden megerőltetés nélkül használhatók anélkül, hogy a kifejtendő erő a borsajtóra hátránnyal volna, valamint hogy egyszerű kezelés által nagyobb erő kifejtéséhez is sikeresen alkalmazhatók.

Ajánlja továbbá mindennemű

takarék-tűzhelyeit,
hid- és körtés-mérlegeit.

Győrött, 1879. Nyomatott Czéh Sándor kiadó-tulajdonosnál.

Kávéház megnyitás.

Alulírott tisztelettel jelentem a n. é. közönségnek, miszerint f. évi október hó 5-én d. u. 1 órakor
a volt „Iparos kör”
kávéházi helyiséget
átvettem s azt megnyitom.
Mindennemű kávéházi italok és frissítő-
kel, valamint vendéglőmből kiténő jó borok
és kis-schwechati sörrel iparkodom a n. é.
közönség igényeinek megfelelni és szives
pártfogását kiérdemelni.
Győr, 1879. október 3-án.

Bauer Mihály,
kávés és vendéglős.

Üzlet-megnyitás.

Alulírott tisztelettel tudatja a mélyen tisztelt közönséggel, hogy
Győr-ujváros, fűtőca 63. sz. a.
könyvkötészetet
nyitott és elvállal minden e szakmába vágó munkákat gyors és pontos elkészítésre jutányos árák mellett.
Tisztelettel
Tamáskó János,
könyvkötő.